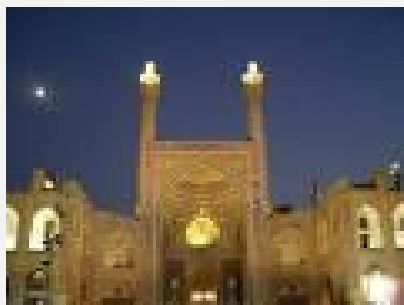

نقش مساجد در کاهش آسیب‌های اجتماعی

پس از سال‌ها آزمون و خطای مسئولان در اجرای طرح‌ها و برنامه‌های مختلف برای کاهش آسیب‌های اجتماعی چون اعتیاد، بزهکاری و طلاق، امروز دیگر برای همه مسجل شده است ...

پس از سال‌ها آزمون و خطای مسئولان در اجرای طرح‌ها و برنامه‌ها و برای کاهش آسیب‌های اجتماعی چون اعتیاد، بزهکاری و طلاق، امروز دیگر برای همه مسجل شده است که اگر مردم پای کار نباشند، نه فقط خبری از کاهش نیست، بلکه برنامه‌ها و پیشگیرانه هم اثرگذار نخواهد بود و به همین دلیل، حالا همه دست به دامن مسجد، این مهم‌ترین پایگاه مذهبی- اجتماعی جامعه اسلامی ما شده‌اند تا با همکاری‌اش گره از کار اختلافات خانوادگی، اعتیاد و بیکاری بگشایند.

به گزارش جام‌جم، فقط چند روز دیگر به ماه مبارک رمضان مانده و جنب و جوش زیادی در مساجد برپاست و مردم در دهه تکریم مساجد، با شور و شوق زیادی به غبارروبی عبادتگاه‌ها و برای خود مشغول‌اند. با این وجود، مدتی است که مسئولان و کارشناسان افزون بر نقش عبادی مساجد، بر اهمیت اجتماعی این مکان‌ها و مذهبی تاکید دارند. آنها به نقش مساجد در زندگی اجتماعی مردم در گذشته‌ها و ای نه چندان دور اشاره می‌کنند و یکصدا خواهان ارتقای نقش مساجد در کاهش آسیب‌های اجتماعی هستند.

حسن حسینی، عضو هیات علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران به نقش پررنگ مساجد در جامعه اشاره می‌کند و به جام‌جم می‌گوید: 50 سال پیش اگر کسی نیازمند بود یا مشکلی داشت، به مسجد به عنوان مکان تجمع افراد محل مراجعه می‌کرد تا آنها گره از کارش بگشایند، بویژه در ایام خاص مانند ماه رمضان تشکیلات مسجد بود که به محرومان جامعه و محل کمک‌رسانی و خدمت‌رسانی می‌کردند که متأسفانه هم‌اکنون این جایگاه تضعیف شده است.

طرحی که مسکوت ماند

علی ربیعی، تیر 95 در جمع علما و طلاب حوزه علمیه آیت‌الله جلالی خمینی، از طرحی برای تقویت نقش مساجد در کاهش آسیب‌های اجتماعی سخن به میان آورد؛ بهزیستی مساجد؛ او در همان جلسه گفته بود که باید تلاش کنیم نقش مساجد در مناسبات اجتماعی تقویت شود تا شاهد کاهش آسیب‌های اجتماعی باشیم و از این منظر مساجد می‌توانند پنجره‌ای برای عرضه خدمات اجتماعی باشند. ربیعی وعده داده بود که آسیب‌های اجتماعی با راه‌اندازی بهزیستی مساجد؛ کاهش می‌یابد. آنطور که وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌گفت دولت در نظر دارد با کمک بهزیستی، مساجد را به مهم‌ترین کارکرد زندگی اجتماعی مردم در عصر جدید تبدیل کند؛ دولت در نظر دارد با کمک سازمان بهزیستی مراکز مشاوره برای ازدواج، طلاق و رسیدگی به نیازمندان را در مساجد مستقر کند تا مردم بتوانند به کمک دولت در مساجد مشکلاتشان را حل کنند.

هر چند ربیعی در همان جلسه درباره پیشینه طرح بهزیستی مساجد؛ به خبرنگاران گفته بود که این موضوع با حوزه علمیه قم و مرکز رسیدگی به امور مساجد طرح شده است و تهران را نقطه آغاز طرح بهزیستی مساجد؛ خوانده بود و اعلام کرده بود که به سازمان‌ها برای فراهم‌سازی زمینه‌ها و اجرای این طرح در تمام استان‌ها، دستورات لازم ارسال شد. اما حجت‌الاسلام سعید کرمی، معاون فرهنگی اجتماعی امور مساجد در گفت‌وگو با جام‌جم تأکید می‌کند در این زمینه مذاکره یا تفاهمی با این مرکز صورت نگرفته است. به نظر می‌رسد طرح بهزیستی مساجد؛ در حد حرف مطرح شده و برای اجرای عملی آن اقدامی نشده است.

راه‌اندازی مراکز مشاوره طلاق و ازدواج، استقرار مراکز رسیدگی به نیازمندان در مساجد، استقرار روان‌شناس و مددکار در مساجد و ساماندهی برنامه‌ها و برای کاهش آسیب‌های اجتماعی و مددکاری در مساجد، از مهم‌ترین برنامه‌های وزارت تعاون برای کاهش آسیب‌های اجتماعی اعلام شده بود.

فارغ از طرح‌هایی مانند طرح بهزیستی مساجد؛ آیا خود این پایگاه‌های مذهبی مردم‌نهاد اقدامی برای ورود به مسأله آسیب‌های اجتماعی صورت داده‌اند؟ مطالعات نشان می‌دهد محلاتی که مساجدی پویا دارند و توانسته‌اند برنامه‌های آموزشی و تربیتی را پیش ببرند، شاهد کاهش میزان بزه و معضلات اجتماعی بوده‌اند.

معاون فرهنگی اجتماعی مرکز رسیدگی به امور مساجد تأیید می‌کند که مساجد به طور فراگیر در این راستا گام برنداشته‌اند اما عنوان می‌کند که طراحی نظام مدیریت اجتماعی مساجد یکی از مهم‌ترین اقدامات این مرکز برای اقدام عملی برای ورود به مسأله آسیب‌های اجتماعی است: قصد داریم بسته‌ای از خدمات اجتماعی را معرفی کنیم و آن را به همه مساجد تعمیم دهیم.

حجت‌الاسلام کرمی به الگوهایی در مساجد تهران اشاره می‌کند که برای این منظور قابل بهره‌برداری است. برای مثال مسجدی که تفاهم‌نامه‌ای با کلانتری محل امضا کرده است تا پرونده‌های عادی پیش از ارسال به دادسرا به مسجد محل ارجاع شود تا با مشاوره افراد و کارشناسان محل، اختلافات و نزاعات حل شود. این طرح افزون بر کاهش پرونده‌های ارسالی به دادسرا، نهایی را که مشکل‌شان از این طریق فیصله یافته به مشتری پر و پا قرص مسجد تبدیل کرده است. همچنین هستند مساجدی که صندوق‌های خیریه‌شان گره از کار بسیاری گشوده است. مسجدی که 180 خانواده را تحت پوشش دارد؛ مسجدی که بیش از صد جهیزیه برای دختران محل تهیه کرده است؛ یا مثلاً مسجد امیرالمومنین در شهرک شهید محلاتی در این شرایط بیکاری به جوانان محل مشاوره کارآفرینی می‌دهد.

هر مسجد یک جهیزیه

در همین ماه رمضان، مرکز امور رسیدگی به مساجد برنامه‌ای را به صورت نمادین برگزار خواهد کرد با عنوان «هر مسجد، یک جهیزیه»؛ تا هر مسجد حداقل یک جهیزیه برای یک عروس فراهم کند. آن‌طور که کرمی می‌گوید این طرح با هدف فرهنگ سازی و ورود مساجد به موضوع تسهیل ازدواج جوانان اجرا می‌شود.

اما چرا مساجد به صورت فراگیر و پرفدردت برای کاهش آسیب‌های اجتماعی تلاش نکرده‌اند. معاون فرهنگی اجتماعی مرکز رسیدگی به امور مساجد به دست خالی مساجد در این زمینه اشاره می‌کند و می‌گوید: ما با وزارت کشور و نهادهای دولتی که دارای اعتبارات هستند و مذاکره کرده‌ایم، اما تاکنون حمایتی جدی از جانب آنها صورت نگرفته است. به هر روی، آن‌طور که کارشناسان تأکید می‌کنند استفاده از گروه‌های مرجع مانند مساجد و ائمه جماعات، موجب شکل‌گیری بسیج عمومی برای ریشه‌کنی آسیب‌های اجتماعی شود. امید است دولت برای مشارکت هر چه بیشتر نهادهای مردمی اقدام کند تا در چهار سال آینده افزون بر پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی شاهد کاهش این آسیب‌ها باشیم.

کمیل انتظاری

جامعه